

הרעש הגדול שב'שולי המעיל'

לפי ביאורי המפרשים, עניינם של הפעמונים שעל שולי מעיל הכהן הגדול הוא כעין נטילת רשות קודם העבודה, ואם-כן למה משמשים הפעמונים אחר כך, במשך כל זמן עבודתו? / היאך ייתכן בכלל שתהי' עבודה מתוך רעש והשמעת קול, והרי כתיב "לא ברעש ה'" / ומדוע ביום הכיפורים, כשהכהן הגדול נכנס לפני ולפנים, אז הי' נכנס בבגדי לבן, ולא הי' לובש המעיל שבו הפעמונים?

ביאור נפלא בעניין עבודת בעלי התשובה והוראות להפצת התורה בימינו

בפרשתנו (כה, לג) נאמר בכתוב הציווי על עשיית המעיל לכהן גדול, "ועשית על שוליו רמוני תכלת גו' על שוליו סביב ופעמוני זהב בתוכם סביב". ובטעם הדבר שהיו פעמונים בשולי מעילו של כהן גדול, נאמר בכתוב (שם, לה) – "ונשמע קולו בבואו אל הקודש". ועד כדי כך גדולה החשיבות של השמעת קול הפעמונים בבואו אל הקודש, שממשיך בכתוב – "ולא ימות", ו"מכלל לאו אתה שומע הן" (לשון רש"י עה"פ), שבאם הי' הכהן גדול נכנס ללא השמעת קול הפעמונים הי' מחוייב מיתה?²

ובטעם השמעת קול הפעמונים כתב הרמב"ן (ועוד, פרשתנו שם) אשר "הבא בהיכל מלך פתאום

(1) ראה רשב"ם, רמב"ן (לקמן פסוק מג), ועוד ש"ונשמע קולו" קאי על קול הפעמונים, דלא כפי' הבחיי והראב"ע שקאי על קולו של אהרן.

(2) כן כתבו הרמב"ן (שם) האוה"ח כאן ועוד, ש"ולא ימות" קאי על קול הפעמונים, דבלעדיהם חייב מיתה, וגם לרש"י, שתיבות "ולא ימות" שבפסוק הם על הנכנס מחוסר בגדים (בכלל), הנה מכך שנאמר זה בפסוק העוסק במעיל דוקא, ובהמשך לפעמונים, משמע שיעקר החידוש הוא לגבי הפעמונים שבמעיל (ועיין בגור ארי' עה"פ שכתב כן).

לקראת שבת

י

חייב מיתה". ולפירושו משמע, שקול הפעמונים במעילו של כהן גדול ענינו כעין נטילת רשות להיכנס לקודש לעשות שם העבודה.

[ומה שביום הכיפורים הי' הכהן גדול נכנס לקדש הקדשים בבגדי לבן, ונמצא נכנס ללא נטילת רשות, והדבר תמוה, דמה כניסה אל הקודש במשך השנה מצריכה נטילת רשות, ק"ו שהכניסה ביום הכיפורים לקודש הקדשים צריכה להיות לאחר נטילת רשות,

מבואר ע"ז במפרשים (בחיי פרשתנו שם), אשר ביום הכיפורים מתגלית מעלה מיוחדת בבני ישראל, שמתעלים אז למדרגה גבוהה מאוד, עד ש"לא הצריכן הכתוב לשליח" (לשון הגמ' יומא נב, א) – שלא הוצרכו לרעש הפעמונים "להשמיע קול כאדם ששולח שליח להודיע שהוא בא" (לשון התו"י יומא שם)].

והנה, לפירוש זה נמצא, שטעם הרעשת הפעמונים הוא רק הקדמה והכנה לעבודת הכהן גדול, שהרי נטילת רשות נדרשת רק קודם הכניסה לעבודה, משא"כ בשעת העבודה עצמה, אין נזקקים לנטילת רשות.

אמנם, בידוע שכל פרט ופרט בעבודת הכהן גדול הוא בתכלית הדיוק, ולכן יש לפרש טעם הרעשת הפעמונים בענין אחר בכדי להבין טעם הרעשת הפעמונים בכל משך זמן העבודה של הכהן גדול, וכדלקמן.

הביאור בזה:

הנה עבודת הכהן גדול בבית המקדש לא הייתה עבודה פרטית ואישית שלו, כ"א עבודה של כלל ישראל, ורק שהוא הי' השליח של כלל ישראל לעבוד עבודתם.

וא"כ מובן, ש"בבואו אל הקודש" – בשעה שהכה"ג נכנס אל הקודש, כיון שכניסתו ועבודתו הם בשליחות ובשם כלל ישראל, נחשב הדבר כאילו נכנסים עמו כל בני ישראל לעשות את העבודה.

והנה, ידוע בספרי חסידות, אשר יש אצל בני ישראל ב' אופני עבודה, עבודת הצדיקים ועבודת בעלי-תשובה. ומבואר, אשר עבודת הצדיקים בקול דממה דקה היא, משא"כ עבודת בעלי תשובה בקול רעש גדול תשמע (עיין בזה בספרי מאמרי אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע, תרצ"ט עמ' 2 ואילך, תש"ב עמ' 3 ואילך, ה"ש"ת עמ' 4 ואילך).

ובזה יובן ענין הפעמונים שבמעיל, שהיו מרעישים כל משך זמן העבודה, דמכיון שכנ"ל אין עבודת הכה"ג בבית המקדש עבודה פרטית ואישית, גם לא עבודה של הצדיקים בבני ישראל לברם, כי אם שהייתה בשליחותם של כלל ישראל, והיינו שמשתתפים בעבודה זו כל הסוגים בבני ישראל מגדול ועד קטן. וא"כ מובן, שגם הבעלי תשובה שעבודתם היא ברעש גדול (כדלקמן), השתתפו בעבודת הכה"ג. ולכן הרעישו הפעמונים בכל משך זמן העבודה, כיון שהעבודה הייתה נעשית גם

בשמים ובשליחותם של אלו אשר עבודתם היא ברעש גדול.

אמנם, עדיין יש לבאר הענין, מה פירוש הדבר שעבודת הבעלי תשובה היא עבודה הנעשית בקול רעש גדול, ושלכך היו הפעמונים משמיעים קול כל משך זמן עבודת הכהן גדול. ובהקדים קושיא כללית, היאך ייתכן בכלל שתהי' עבודה מתוך רעש והשמעת קול, והרי כתיב (מלכים-א' יט, יא-יב): "לא ברעש ה'... (כי אם) בקול דממה דקה"?

אלא שיש לדייק בכתוב זה, שמזכיר שם "הוי" דוקא, היינו, שמה שנאמר "לא ברעש הוי" הוא דוקא לגבי שם "הוי", אבל בשם "אלוקים", שהוא במדרגה נמוכה משם "הוי", כן שייך הענין ד"רעש גדול".

ועפ"ז יובן, שעבודת הצדיקים, להיותה עבודה השייכת לדרגת שם "הוי", לכן היא עבודה בדממה ושקט. משא"כ עבודת הבעלי תשובה השייכת לשם "אלוקים", היא עבודה בקול רעש גדול.

ביאור הדברים:

ידוע אשר שתי השמות "הוי" ו"אלוקים" עניינם הוא ב' אופני התגלות של השי"ת. שם "הוי" עניינו הוא דרגא שלמעלה מהעולמות, פירוש, שמצד שם זה אין נתינת מקום וחשיבות למציאות זולת השי"ת, משא"כ שם "אלוקים" עניינו התגלות מצומצמת הנותנת מקום וחשיבות למציאות העולמות.

וכן הוא בנוגע לעבודת האדם, שבכדי שתהי' לעבודתו שייכות עם שם הוי', צריך האדם להיות בתכלית הביטול. דכיון ששם הוי' אינו נותן מקום וחשיבות למציאות זולת השי"ת, אזי רק עבודה שהיא בביטול מוחלט, ואין בה ביטוי כלל לקיום של איזה מציאות מלבד השי"ת, רק עבודה כזו יש לה שייכות לדרגא נעלית זו. וזו הסיבה שעבודת הצדיקים היא בשקט, שזה מורה שהעובד אין לו מציאות עצמאית כלל, והוא בטל בתכלית (וכמובא בתקוני זהר (בהקדמה ג, ב) בנוגע לתפילת העמידה, שנאמרת בלחש, שהיא בבחינת קדש הקדשים).

אך הנה הבעל תשובה, עבודתו היא מחמת שמרגיש את גודל ריחוקו מאלוקות, שכשמתבונן בכך שעבר על רצון ה', והוא עומד בריחוק גדול מהשי"ת מחמת ה"רע" שבנפשו, וכשמתעורר לשוב אל ה' בתשובה שלימה, רוצה "לברוח" ממציאותו הרעה. ועל כן עבודתו היא ברעש, כאדם הבורח מסכנת מוות, שבריחתו היא בצעקה וברעש גדול.

ולכן אין סתירה בכך שעבודתו היא ברעש גדול, להענין ד"לא ברעש הוי". דכיון שמצד שם "הוי" אין כל חשיבות ונתינת מקום לשום מציאות מלבד השי"ת, והבעל תשובה עדיין יש לו מציאות עצמאית שנגד רצון ה', נמצא שעבודתו היא (עדיין) מצד שם "אלוקים", שלכן היא עבודה ברעש גדול (דאף שכעת הוא רוצה לשוב בתשובה, עדיין מציאותו בתוקפה, ואינו בטל לה' בתכלית, והוא

לקראת שבת

צריך עדיין לעזוב את הרע ו"לברוח" ממנו, ונמצא שעבודתו היא מצד שם "אלוקים" ולא הגיע עדיין לעבודת ה' כפי שהיא מצד שם "הוי"').

וב"בעל תשובה" הנ"ל אין הכוונה רק למי שזקוק לשוב בתשובה על עבירות שעשה בפועל ממש, כ"א גם על מי שלא חטא. דבשעה שחושב אודות עצמו, מגלה שהוא בריחוק גדול מהשי"ת. שהרי אף שבפועל אינו עובר עבירות, הנה הא גופא שהוא מתאוה לענינים גשמיים, זה עצמו מורה שהנפש הבהמית שלו היא בתוקף מציאותה. וכיון שכן, נמצא שהוא מציאות לעצמו, מציאות הנפרדת מאחדותו יתברך, שהרי אינו בטל ומבוטל להשי"ת כי מתאוה עדיין לדברים גשמיים. וע"י ההתבוננות בריחוק זה מתעורר הוא "לברוח" ממציותו זו בקול רעש גדול³.

ונמצא, שעבודת הבעל תשובה אינה רק במי שעבר ח"ו על רצון ה', שאז ודאי שירצה לברוח ממציות העבירות ולשוב אל ה', כ"א גם באופנים יותר דקים, אשר מציאות האדם בתוקפה (שהרי מתאוה הוא לעניני העולם, ויתירה מזו כנ"ל), הנה כשחפץ הוא לעזוב מציאותו, ולהתבטל לה', אזי עבודתו היא ברעש גדול.

וע"ד המעשה הידוע, שכששאלו אצל הבעש"ט, בנוגע לתנועות שעושים החסידים בעת התפילה, נענה ואמר, שהוא בדוגמת הטובע בים, העושה תנועות שונות על מנת להינצל מהטביעה, וזועק בכל כוחו שישמענו אדם ויצילנו מטביעה. ופשוט שאף לא אחד יצחק מתנועות אלו שעושה אדם בשעת צרתו להינצל ממנה. וזהו ענין התנועות שבתפילת החסידים (ראה גם כתר שם טוב סי' רטו). ובזה יובן היטב הטעם שהיו הפעמונים בשולי מעילו של כהן גדול מרעישים בזמן העבודה, כיון שעבודתו בכל השנה הייתה בשם כלל ישראל, כולל גם אלו שעבודתם היא ברעש גדול, שהם רוצים לברוח ולהתנתק ממציותם, ולידבק בה'.

ובזה יש לפרש גם מה שהפעמונים היו בשולי המעיל, שזהו לרמז הנ"ל, שעבודתו של הכהן גדול כוללת גם אלו שנמצאים בשולי ותחתית המדרגה, שמצד הריחוק שלהם מהשי"ת עבודתם היא ברעש, הנה גם הם באים עם הכהן גדול נמצאים עמו בבואו אל הקודש.

וגם מה שהוזכר לעיל, שבאם הי' הכהן גדול נכנס לקדש בחסרון הפעמונים, הי' מחוייב מיתה, יובן היטב ע"פ הנ"ל, דפירוש הדברים הוא, שהחיות של הכהן גדול הייתה תלוי' בכך שיכנס לקדש בשם כללות ישראל.

(3) ועיין במקורי הדברים, שמביא שם דרגא שלישית, שגם מי שאין בו התאוות לדברים שאינם דברי קדושה, עדיין ייתכן שאינו בטל ומבוטל לה' לגמרי, כיון שיש לו "מציאות", דאף שמציאותו היא מציאות של קדושה, שאינו חפץ בשום דבר מלבד עניני קדושה, עדיין היא "מציאות", ולא עובד את ה' מצד ביטול מוחלט. ולהעיר מילקוט שמעוני ואתחנן (רמז תתכה): שהמלאכים... בקול גדול הם מקלסין... למה שהם רחוקים מן הקב"ה כו". ואכ"מ להאריך בביאור הדבר.

לקראת שבת

יג

ולכן, באם הי' נכנס בלא הפעמונים, אפילו אם הי' זה מחמת שרוצה לעבוד העבודה הנעלית של "בקול דממה דקה", הנה כיון שאין זו עבודה בשם כללות ישראל, מ"ראשיכם שבטיכם" עד ל"חוטב עציך ושואב מימך", הייתה נפגמת עי"ז השלימות של כלל ישראל. דכיון שכלל ישראל הוא כלל הכולל כל אחד מישראל, ואם חסר אפילו אחד מישראל, הרי זה חסרון בשלימות הכלל, מובן שכן הוא בנוגע לעבודת הכהן גדול, שצריך לעשותה בשם כלל ישראל. כי באם מחסיר ואינו עושה עבודתו בשם הכלל כולו, בטילה מציאותו (ועבודתו) ככהן גדול (ועיין ברמ"א (או"ח תחילת סימן תתקפ"א) בנוגע לשליח ציבור ש"צריך שיוציא כל אדם בתפילתו, ואם יהי' לו שונא ומכוון שלא להוציאו גם אוהביו אינם יוצאים בתפילתו").

אך ע"פ הנתבאר, צריך להבין מה שביום הכיפורים, כשנכנס לפני ולפנים, אז הי' נכנס בבגדי לבן, ולא הי' לובש המעיל שבו הפעמונים, היינו שהעבודה אז הייתה בשקט ובדממה. והדבר צ"ע, שהרי פשוט שעבודת היום הקדוש בקדש הקדשים הייתה נעשית בשם כל ישראל, ומדוע א"כ לא נדרשה אז הדגשה זו, שגם אלו העובדים ב"רעש" נמצאים עמו בעת העבודה.

והביאור בזה:

ביום הכיפורים עומדים כל בני ישראל במדרגה גבוהה עד מאוד, דביום הקדוש מתגלה שבני ישראל קשורים בקשר עצמי עם הקב"ה, ונמצאים אז בקירוב והתאחדות עמו.

וכלפי מדרגה זו משתווים כל בני ישראל. דכיון שקשר זה עם הקב"ה הוא מצד עצם נשמתו של כל איש מישראל, הנה בבחינה זו כל ישראל הם בהשתוות ממש, שהפשוט שבפשוטים קשור עם הקב"ה באותה מידה בה קשור הגדול שבגדולים. וזו המדרגה היא בהתגלות ביום הכיפורים.

ולכן, בהיות בני ישראל במדרגה גבוהה מאוד, לכן גם הכניסה של הכהן גדול לפני ולפנים בשם כללות ישראל, הוא בשקט ובקול דממה דקה.

היינו, שגם אלו שבכל השנה עבודתם היא כ"רחוק שנעשה קרוב", שמצד בריחתו מהריחוק, נעשית עבודתו ברעש גדול כנ"ל, הנה ביום הכיפורים עומד הוא בתכלית הביטול להשי"ת, ועבודתו היא בהשקט ובדממה.

והנה, אף שבכללות עבודת הצדיקים, עבודת "קול דממה דקה", היא עבודה נעלית יותר מעבודת "קול רעש גדול", כיון שהעובד נמצא בתכלית הביטול להשי"ת, אעפ"כ בפרט אחד יש מעלה גדולה מאוד בעבודת הבעל-תשובה, עבודה ב"רעש גדול". שמצד מעלה זו אמרו בגמרא (ברכות לז, ב) "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד".

ומעלת עבודת הבעל תשובה היא, אשר אף שגדלה מאוד מעלת הצדיקים ומדרגתם, שעומדים הם בביטול עצום עד למאוד, ואין אצלם כל חשיבות למציאותם וכו', כנ"ל בארוכה, הנה בכל זאת,

לקראת שבת

יש מעלה מסוימת בעבודת הבעל תשובה. אשר עם היות שמציאותו היא בתוקפה, ואינו בטל ומבוטל לגמרי כצדיק, אך אעפ"כ, הא גופא שעבודתו היא עבודה המצליחה לברוח מהריחוק של מציאות נפש הבהמית, זה מורה על תוקפה הבלתי מוגבל של הנשמה, שאינה מתחשבת בהגבלות של מציאות הנפש הבהמית, ובכוחה לגבור עליהם ולהתקרב לה'. וזו גם הסיבה והטעם לצעקה, שהאדם אינו יכול להגביל את התפעלותו, שלכן יוצא מכך צעקה וקול.

ומעלה זו שיש אצל הבעל תשובה, מעלת התגלות התוקף הבלתי מוגבל של הנשמה, שבכחה להתגבר על כל מניעה ועיכוב, אינה מתגלית בעבודת הצדיקים. דכיון שהם עומדים מעיקרא בעולם שכולו טוב וקדושה, והם בטלים כלפי השי"ת בתכלית הביטול, לכן אין עבודתם באה בהתנגדות למציאות, ואין מעלה זו באה אצלם לידי גילוי, כיון שאינם זקוקים להתגברות זו.

והוראה מכל זה לעבודת הפצת התורה, דיש הטוענים, שהן אמת שמצד שפל המצב צריך כל אחד להתעסק בהרבצת התורה והחזקת היהדות, ואין לישב כל אחד בד' אמותיו ובמקומו, ולהמתין עד שיבואו אלו הרוצים להתקרב לה', כ"א שיש לצאת ולקרב כל יהודי שהוא בבחינת "נידח" ולעשותו ל"בעל תשובה", אף אעפ"כ, מהו הצורך לעשות עבודה זו "בקול רעש גדול" – ליצא לרחוב העיר ולקרוא בקול רם לבני ישראל שיניחו תפילין, יקבעו מזוזות, יתנו צדקה וכו', בעוד בדורות הקודמים לא מצינו שיתעסקו בענינים אלו בזה האופן.

והתשובה לזה היא, שמכיון שנמצאים אנו בדרא דעקבתא דמשיחא, בדרגא הכי תחתונה, "שולי המעיל", לכן צריכים לידע ש"שולי המעיל" צריכים להיות "פעמונים" המרעישים, היינו שהעבודה להכניס גם אלו הנמצאים ב"שולי המעיל" – "אל הקודש" ותחת כנפי השכינה הוא דווקא ע"י "ונשמע קולו" הרעש של הפעמונים, וכנ"ל, בעבודת הרעש יש מעלה גדולה.

ענין נוסף – בהתעסקות בהפצת היהדות ב"קול רעש גדול":

כשמסתכלים על עניני הלעומת-זה והקליפה שאינם נעשים בחדרי חדרים, כ"א ב"קול המונה של רומי", ברעש גדול, הנה הדרך לבטל קליפת הזמן הזה, היא להתעסק באותו האופן בעניני קדושה, שע"י שעושי רצונו ישתמשו בענין של "ונשמע קולו", דווקא באותו מקום שנמצא "קול המונה של רומי" הנשמע ע"י "עוברי רצונו", עי"ז יבואו לענין "אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על

אחת כמה וכמה", שישבו בני ישראל בטח בארצם, על ידי ש"יתקע בשופר גדול" דוקא, על ידי "קול מבשר מבשר ואומר", מבשר הגאולה בקרוב ממש.